

MÁTYÁS IRÉN, A ZSÁMBÉKI SZÍNHÁZI BÁZIS IGAZGATÓJA (1953–2013)

theater.hu fotó – Illovszky Béla

Életének 61. évében, 2013. május 22-én hosszú betegség után elhunyt Mátyás Irén, a Zsámbéki Színházi Bázis igazgatója, az elmúlt 30 év magyar színháztörténetének egyik legkülönlegesebb alakja. Egyedivé az teszi tevékenységét, hogy kivülrőlként – népművelőként – teremtett meg és tartott fenn egy összetéveszthetetlenül fontos színházi műhelyt.

Mátyás Irén Nyírbátorban született 1953. április 24-én. A nyírbátori Besenyei György Tanárképző Főiskolán diplomázott, majd a Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett kulturális menedzseri diplomát.

Zsámbékra 1982-ben költözött férjével, Bicskei Gáborral, aki a helyi Művelődési Ház igazgatója volt, s aki a '70-es években a Népművelési Intézet színházi referenseként dolgozott. 1983-ban együtt alapították a Zsámbéki Szombatok rendezvénysorozatát, amely a zsámbéki Romtemplom látványképére alapozva a falunapból szép lassan országos jelentőségű nyári színházi fesztivállá nőtt, egyre nagyobb országos figyelmet kapva. A szombatok hamarosan csütörtöktől vasárnapig tartó hétvégékké bővültek.

Férje korai halála után, 1990-től egyedül folytatta az egyik legizgalmasabb nyári színházi játszóhely szervezését. Nemcsak vendéglőadásokat hívtak meg, hanem saját bemutatókat is tartottak. Ezek közül a legelső, és talán máig leghíresebb a Beatrice Bleont rendezte Mester és Margarita volt (és talán a legjobb a Szentivánéji álom). De mások is mutattak be itt új előadásokat, például Bocsárdi László (Antigoné, Bánk bán), Vidnyánszky Attila (Három nővér), Horváth Csaba (Passió), Simon Balázs (Pulcinella közlegény).

1995-től Zsámbéki Nyári Színház néven önálló intézményként szerveződött a fesztiválsorozat, amelynek keretében prózai és zenés színházi előadásokat mutattak be Zsámbék több pontján, olykor egészen meghökkentő helyszíneken is. A zsámbéki fesztivál jelentős kulturális eseménnyé nőtte ki magát, színes programjai – színelőadások, koncertek, táncelőadások – több ezer látogatót vonzottak Zsámbékra. Az évente megrendezésre kerülő határokon túli és hazai amatőr színjátszók fesztiválsorozatán rendszeresen dolgoztak együtt közös alkotóműhely keretében magyar és román színházművészek, az előadások mellett szakmai viták, beszélgetéseken is részt vehettek. Az ezekben megjelenő nyitott

szemlélet termékenyítően hatott a magyar színházi gondolkodásra.

A műsorfüzetekben évről évre mintegy beszámolt halott férjének – két éve, 2011-ben például egyebek közt így: „A történet első hét évében a Te szenvedélyből született és működött ez az egész. Annyi szenvedélyt töltöttél bele abban a hét évben, hogy elég volt négyszer hét évre. Mert a huszonnyolcadik nyár kezdődik.”

Alapítója és létrehozója a Zsámbéki Színházi és Művészeti Bázis és Légvédelmi Múzeumnak. A Magyarországi Szabadtéri Színházak Szövetségének társelnöke volt.

Az idei a Zsámbéki Színházi Bázis 30. évada.

Munkájáért 1989-ben Kiváló Népművelő kitüntetés, 1997-ben Podmaniczky-díjat, 2013-ban Amfiteátrum-díjat kapott. 1998-ban munkásságáért Zsámbék Önkormányzata díszpolgári címet adományozott neki.

Az ellenfeny.hu, a nol.hu, a szinhaz.hu és a zsambek.hu internetes forrásai-ból összeállította:

A NEMZETI MŰVELŐDÉSI
INTÉZET PEST MEGYEI
IRODÁJA

Férje volt: Bicskei Gábor (1937. Tápiószentmárton – 1990. Zsámbék) író, rendező, népművelő. A Zsámbéki Szombatok alapítója. Számos cikke és tanulmánya jelent meg az amatőr művészeti mozgalmakkal kapcsolatban. Az 1970-es években a Népművelési Intézet munkatársaként a korszak jelentős amatőr színjátszó mozgalmának egyik fontos szervező egyénisége. A budapesti Játékszín alapító igazgatója. 1983-tól a Zsámbéki Szombatok alapító művészeti vezetője, a rendezői munkálatokat feleségével, Mátyás Irénnel végezte. Főbb művei: *Amatőrök színjátéka*, Móra Kiadó, 1983. *Ott a helyed Joe* – novellás kötet. Szépirodalmi Kiadó, 1985.